Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta
UaV@eduskunta.fi

Viite: Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan asiantuntijapyyntö 11.11.2021 klo 12.00, VNS 5/2021 vp
Kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko

Opetushallituksen lausunto Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle Kehityspolitiikan ylivaalikautisesta selonteosta

Opetushallitus kiittää mahdollisuudesta antaa ulkoasiainvaliokunnalle Kehityspolitiikan ylivaalikautista selontekoa koskeva asiantuntijalausunto.

Selonteko vastaa merkittävään tarpeeseen. On tärkeä tavoitella pitkäjänteistä ja laajaan yhteisymmärrykseen pohjautuvaa kehityspolitiikkaa ja kehitysyhteistyötä, sillä ne satsaukset, joita yhteisten globaalien kehityshaasteiden ratkaisemiseksi tarvitaan, edellyttävät laajapohjaista sitoutuneisuutta ja johdonmukaista työtä pidemmällä aikavälillä.

Opetushallitus pitää oikeana valintana sitä, että Suomi panostaa kehityspolitiikassaan ja kehitysyhteistyössään niihin kehityksen osa-alueisiin, jotka ovat oman yhteiskuntamme kehityksessä näytelleet tärkeää roolia samoin kuin niihin osa-alueisiin, joissa meillä tunnustetusti on korkeatasoista osaamista edelleen jaettavaksi ja yhdessä rikastettavaksi.

Laadukas kaikkien saavutettavissa oleva koulutus on näistä näkökulmista itseoikeutettu valinta kehityspolitiikan painopisteeksi, ja on perusteltua edelleen vahvistaa sitä Suomen kehityspolitiikan päätavoitealueena.

Selonteossa on kuvattu Suomen opetussektorin kehityspolitiikan painopisteitä ja identifioitu muita osa-alueita, joihin liittyvää osaamista ja tukea erityisesti Suomelta kansainvälisesti kysytään. Edelleen selonteko havainnollistaa koulutuksen roolia haettaessa ratkaisuja moniin eri kehityshaasteisiin. Näemme, että selonteko antaa hyvän pohjan jatkaa strategista tavoiteasettelua koulutukselle kehityspolitiikan keskeisenä tavoitealueena.

Pidämme hyvänä, että selonteossa tunnistetaan perusopetuksen ja yleissivistävän toisen asteen koulutuksen rinnalla ammatillisen koulutuksen merkitys. Ammatillisella koulutuksella on osallisuutta edistävä, työllistävä ja taloudellinen vaikutus niin yhteiskunnallisesti kuin yksilötasolla. Edelleen tukemalla korkeakoulutusta osana koulutussektorin kehitysyhteistyötä voidaan vahvistaa kehitysyhteistyön kumppanimaiden omaa osaamista ja omia voimavaroja oppimisen kriisin samoin kuin muiden kehityshaasteiden ratkaisemiseksi.

Selonteosta välittyy ymmärrys järjestelmätasolla tapahtuvan ja systeemisen kehittämisen merkityksestä tavoiteltaessa vaikuttavuutta pitkällä aikavälillä. Hiljattain perustetun Opetusalan kehitysyhteistyön osaamiskeskuksen kautta Opetushallitus panostaa jatkossa erityisesti koulutuksen kehittämistä järjestelmätasolla koskevan asiantuntemuksen jakamiseen kehitysyhteistyön kumppanimaille. Näemme, että kehittyvien maiden kantokykyä ja sitä tukevia koulutussektorin järjestelmätason muutoksia voidaan vahvistaa tiivistämällä yhteistyötä koulutuksen kehittämisestä vastuussa olevien viranomaisten ja muiden koulutuskentän toimijoiden kuten esimerkiksi opettajankoulutuksesta vastaavien tahojen kesken.

Pandemia on palauttanut globaalin oppimisen kriisin rinnalle kasvaneen huolen koulutukseen pääsystä ja yhdenvertaisten koulutusmahdollisuuksien toteutumisesta. Juuri nyt on suuri tarve paitsi digitaalisille oppimisratkaisuille myös niiden hyödyntämistä tukevan pedagogisen osaamisen vahvistamiselle. Tukemalla digitalisaatiota voidaan osaltaan vahvistaa kehittyvien yhteiskuntien resilienssiä. Koulutuksen digitalisaation tukeminen on myös esimerkki tehtävästä, jossa selonteossakin korostetulla monitoimijayhteistyöllä julkisten ja yksityisten toimijoiden sekä korkeakoulujen ja kansalaisjärjestöjen kesken voidaan saavuttaa hyviä tuloksia.

Vahvistamalla monitoimijayhteistyötä sekä kotimaisia ja kansainvälisiä kumppanuuksia Suomi voi tavoitella näkyvämpää roolia myös kansainvälisten kehitysrahoittajien tuella tehtävässä kehitysyhteistyössä, ja vahvistaa omaa toimijuuttaan meille tärkeiden kansainvälisten organisaatioiden puitteissa. Erityisesti Suomen etu olisi vaikuttaa Euroopan unionin kehityspolitiikkaan ja toimia aktiivisemmalla roolilla unionin rahoittamassa kehitysyhteistyössä, missä alkaneella budjettikaudella panostukset erityisesti koulutukseen ja hyvinvointiin kasvavat.

On helppo yhtyä selonteossa esitettyyn näkemykseen koulutuksen ratkaisevasta roolista eri kehityshaasteisiin vastaamisessa. Koulutuksen merkitystä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisessä ei voi liikaa korostaa. Koulutuksella myös luodaan edellytyksiä yhteiskuntien demokratiakehitykselle ja vakaudelle, ja pääsystä laadukkaaseen koulutukseen on tästäkin syystä huolehdittava myös hauraissa yhteiskunnissa sekä konflikti- ja kriisitilanteissa. Globaalin muuttoliikkeen taustatekijöistä talous- ja työllisyystilanteeseen voidaan vaikuttaa panostamalla ammatilliseen ja korkeakoulutukseen sekä yrittäjäkasvatukseen.

Selonteko nostaa esille globaalikasvatusta edistävän työn merkityksen ja kansalaisjärjestöjen roolin. Suomessa globaalikasvatus on integroitu yleissivistävän koulutuksen opetussuunnitelmien perusteisiin ja kestävän kehityksen tavoitteet on nostettu niissä vahvasti esiin. Tämä näkyy laaja-alaisen osaamisen tavoitteissa sekä eri aineiden spesifeissä oppisisällöissä. Myös ammatillisten tutkintojen kaikille yhteisissä tutkinnon osissa on globaaliin ajatteluun harjaannuttavia kokonaisuuksia.

Se, että globaalikasvatuksen ja kestävän kehityksen näkökulmat on meillä integroitu opetussuunnitelmiin ja tutkintojen perusteisiin läpi koko koulutusjärjestelmän, tukee selonteossa kuvattua pyrkimystä kannustaa ihmisiä pohtimaan oman toimintansa globaaleja vaikutuksia ja toimimaan kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseksi.

Pääjohtaja Minna Kelhä

Opetusneuvos Maija Airas

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen asianhallintajärjestelmässä.